GRADE 9 KISWAHILI KARATASI YA PILI

SEHEMU A: INSHA (ALAMA 15)

ZOEZI I: INSHA

Andika insha ya mdokezo kwa kufuata sentensi ifuatayo:

"Siku hiyo nilipoamka, nilihisi kuwa kuna jambo lisilo la kawaida litajitokeza."

SEHEMU B (ALAMA 10)

ZOEZI II: NOVELA

MSHALE WA MATUMAINI

Aisha alikuwa msichana jasiri aliyepitia changamoto nyingi maishani. Alikuwa katika mazingira magumu, lakini hakuwahi kukata tamaa. Alipokuwa shuleni, alijitahidi sana masomoni licha ya changamoto za kifamilia. Kila mtu alimtazama kwa matumaini kwa kujua kuwa kutokana na bidii na uvumilivu wake, hatimaye angekuwa mwanafunzi bora katika chuo kikuu na mwangaza kwa wengi.

Maswali

1. Mhusika mkuu katika kifungu hiki ni nani? (Al. 1)

2. Taja sifa mbili za Aisha. (Al. 2)

i. ______

ii. ______

3. Ni changamoto zipi Aisha alipitia? (Al. 1)

4. Aisha alikabiliana vipi na changamoto alizokumbana nazo? (Al. 1)

5. Kwa nini watu walimtazama Aisha kama mfano wa kuigwa? (Al. 1)

6. Hatima ya juhudi za Aisha ilikuwa ipi? (Al. 1)

7. Eleza fundisho kuu kutoka katika kifungu hiki. (Al. 1)

8. Toa maana ya msemo "*kuwa mwangaza* kwa wengi." (Al. 1)

9. Taja aina moja ya mtindo wa lugha uliotumika katika kifungu hiki. (Al. 1)

10. Hadithi hii inahimiza tabia gani miongoni mwa wanafunzi? (Al. 1)

SEHEMU C (ALAMA 10)

ZOEZI III: TAMTHILIA

(Ni nyumbani kwa Bi Mumbi. Mwanaye Amani anarejea kutoka shuleni baada ya likizo fupi. Anaonekana kuwa mwenye mawazo mengi. Mama yake anamgundua kwa makini kabla ya kuanza mazungumzo.)

Bi Mumbi: Mwanangu, naona huna furaha leo. Kuna tatizo lolote shuleni?

Amani: *(Akiinamisha kichwa)* Mama, mambo si mazuri. Mwalimu alitufundisha umuhimu wa nidhamu na kazi kwa bidii, lakini rafiki zangu wengi hawatilii maanani masomo.

Bi Mumbi: Mwanangu, usijali. Elimu ni muhimu. Usikubali kushawishiwa na marafiki wabaya.

Amani: *(Akikuna kichwa)* Ndiyo mama. Pia, mwalimu alitugawa kazi za utafiti, lakini sina hakika nitaimaliza kwa wakati.

Bi Mumbi: Usijali, nitakusaidia hatua kwa hatua. Nitakuwa pamoja nawe ikiwa utahitaji msaada.

Amani: Asante mama. Wewe ni msaada mkubwa kwangu.

(Mama na mwanawe wanaendelea kuzungumza huku taa zikififia taratibu.)

Maswali

a) Eleza sifa mbili za tamthilia zinazojitokeza katika sehemu hii. (Al. 2)

i. ____

ii. ____

b) Eleza masuala mawili muhimu yaliyoshughulikiwa katika sehemu hii ya tamthilia. (Al. 4)

i. ____

ii. ____

c) Eleza umuhimu wa maelezo yaliyoandikwa kwa herufi za mlazo katika sehemu hii ya tamthilia. (Al. 2)

____

____

d) Taja na eleza mbinu mbili za lugha zilizotumika katika sehemu hii ya tamthilia. (Al. 2)

i. ____

ii. ____

SEHEMU D (ALAMA 10)

ZOEZI IV: FASIHI SIMULIZI

Kulikuwa na mzee mmoja aliyekuwa na hekima tele kijijini. Kila mtu alimshimu kwa sababu ya busara zake. Siku moja kijana mmoja alimuendea na kumwambia, "Nataka nisiwe tena mwenye huzuni." Mzee yule akamwambia, "Furaha hutokana na uaminifu, upendo na uvumilivu." Je, kijana yule alifuata ushauri huo?

Maswali

a) Hadithi hii inahusu nini? (Al. 1)

____

b) Kwa nini kijana alimuendea mzee? (Al. 1)

____

c) Mzee alimpa kijana ushauri gani? (Al. 1)

____

d) Taja sifa mbili za mzee katika hadithi. (Al. 2)

i. ____

ii. ____

e) Toa maana ya maneno yafuatayo kulingana na hadithi. (Al. 2)

Hekima: ____

Uaminifu: ____

f) Eleza jinsi kijana alivyoweza kutumia ushauri wa mzee katika maisha yake. (Al. 2)

____

____

g) Ni methali gani inayoendana na hadithi hii? (Al. 1)

____

____

SEHEMU E (ALAMA 5)

ZOEZI V: USHAIRI

HAKI NA WAJIBU

Tusiidai haki bure, tusiaache wajibu,
Haki yetu tushikilie, kwa bidii na adabu,
Mwenye haki atendekezwe, awe mkweli na mtulivu,
Haki na wajibu viwe mwongozo wetu.

Tuwaheshimu wazazi, walimu na wakubwa,
Tuwatendee mema, kama ndugu wa karibu,
Matendo yetu yaangaze tabia na mwenendo,
Haki na wajibu viwe mwongozo wetu.

Huipoteza haki yako, ikiwa huna heshima,
Mwenye wajibu hajaliwi, bila haki na fedhila,
Wajibu wetu tukitimiza, jamii haisumbuki,
Haki na wajibu viwe mwongozo wetu.

Maswali

a) Eleza ujumbe wa shairi hili. (Al. 2)

____

____

b) Ni wahusika gani wanashauriwa katika shairi hili? (Al. 1)

c) Bainisha mbinu mbili za lugha zinazojitokeza katika ubeti wa pili. (Al. 2)

i. ____

ii. ____

KISWAHILI KAR 2

SEHEMU A: INSHA (ALAMA 15)

Kazi hii haina jibu moja maalum.

☞ Mfano wa insha:

Siku hiyo nilipoamka, nilihisi kuwa kuna jambo lisilo la kawaida litajitokeza. Nilipoenda shuleni, niliona wanafunzi wenzangu wakionekana wenye wasiwasi. Baadaye tulipokea habari kuwa kulikuwa na mtihani wa ghafla. Nilihisi hofu kidogo lakini nilijitayarisha haraka. Nilianza kukumbuka masomo niliyosomea nyumbani. Wakati wa mtihani nilijibu maswali kwa utulivu. Baada ya mtihani, nilijifunza umuhimu wa kujiandaa kila wakati.

SEHEMU B: NOVELA (ALAMA 10)

1. **Mhusika mkuu:** Aisha
2. **Sifa mbili za Aisha:**
   i. Jasiri
   ii. Mvumilivu / Mchapakazi
3. **Changamoto:** Alikumbana na mazingira magumu na matatizo ya kifamilia.
4. **Alikabiliana vipi:** Kwa kusoma kwa bidii na kutokata tamaa.
5. **Kwa nini alitazamwa kama mfano:** Kwa sababu ya bidii na uvumilivu wake.
6. **Hatima ya juhudi:** Angekuwa mwanafunzi bora chuo kikuu na mwangaza kwa wengi.
7. **Fundisho kuu:** Uvumilivu na bidii huleta mafanikio.
8. **Maana ya "kuwa mwangaza kwa wengi":** Kuwa mfano mzuri au kiongozi anayewaongoza wengine.
9. **Mtindo wa lugha:** Lugha ya kisanaa / taswira ya maisha.
10. **Tabia inayohimizwa:** Bidii, uvumilivu na kutokata tamaa.

SEHEMU C: TAMTHILIA (ALAMA 10)

a) **Sifa za tamthilia:**
i. Kuna mazungumzo kati ya wahusika
ii. Kuna maelezo ya jukwaa (stage directions)

b) **Masuala muhimu:**
i. Umuhimu wa elimu
ii. Ushawishi wa marafiki wabaya / nidhamu

c) **Umuhimu wa herufi za mlazo:**
Zinaonyesha vitendo na hisia za wahusika (maelezo ya jukwaa).

d) **Mbinu za lugha:**
i. Mazungumzo (dialogue) kati ya Amani na mama yake
ii. Ushauri / methali au lugha ya mawaidha

SEHEMU D: FASIHI SIMULIZI (ALAMA 10)

a) Hadithi inahusu ushauri wa kupata furaha na hekima ya mzee.

b) Kijana alimwendea mzee kwa sababu alikuwa na huzuni.

c) Ushauri: Furaha hutokana na uaminifu, upendo na uvumilivu.

d) Sifa za mzee:
i. Mwenye hekima
ii. Mwenye busara

e) Maana:

- **Hekima:** Akili na busara za hali ya juu
- **Uaminifu:** Kuaminika na kusema kweli

f) Angefuata ushauri kwa kuwa mwaminifu, mwenye upendo na mvumilivu.

g) **Methali:** "Asiyesikia la mkuu huvunjika guu."

SEHEMU E: USHAIRI (ALAMA 5)

a) **Ujumbe:** Tunapaswa kutimiza haki na wajibu wetu kwa heshima na bidii.

b) **Wahusika wanaoshauriwa:** Wanafunzi / jamii kwa ujumla

c) **Mbinu za lugha:**
i. Urudiaji (Haki na wajibu viwe mwongozo wetu)
ii. Takriri / ubeti unaojirudia
(au: ushauri, lugha ya kishairi)